

ЕРИХ КЕСТНЕР

ГЛАДУВАЩИЯТ ХУДОЖНИК

Превод от немски: Венцеслав Константинов, 2016

chitanka.info

Има слава, с която не можеш да си купиш и две кифли. Художникът Комянски, след дълги години, бе постигнал тази слава. Вестниците пишеха много отзивчиво за необичайното му дарование и заявяваха, че той с дяволско умение стига до сърцевината на нещата. Въображението му ги пленяваше. Ако пък преминел изцяло към графиката, шансовете му — това можело да се каже и без да си пророк — били направо необозрими.

Някога господин Комянски гладуваше, понеже никой не знаеше името му. Сега гладуваше, понеже бе прочут. За мнозина тази разлика може да не изглежда значителна. Но тя е такава. До трийсетата си година истинският художник гладува с удоволствие. И ако постигне успех, той все още се съмнява в своето дарование. Ако пък най-после се наложи, започва да си въобразява, че вече може да има претенции за лукс. Исква да носи обувки с неизтрети подметки; за крайно необходимо смята да има втори костюм; желае от време на време да се храни по меню със застроена супа и десерт. Ако въпреки славата това не се случва, той се разгневява. Изведнъж гладуването вече не му доставя удоволствие. Пет пари не дава за лаври, щом не може да подправи с листата им супата. Това, естествено, е несправедливо. Но господин Комянски — за да се върнем към него — си беше такъв! Продължаваше да гладува, но вече с нежелание. Творците са ексцентрични натури.

Въпреки всичко той продължаваше усърдно да рисува и скицира. Държавната галерия едва не закупи почти цяла негова литографска поредица. А когато изложи свои творби в зала „Сецесион“, получи купища писма от публиката. Славата не можеше повече да се удържи... Един се заклеваше: ако господин Комянски още веднъж нарисува картина като „Свободни упражнения на девизи“, той, пишещият тези редове, ще намери художника и толкова дълго ще го шамаросва, че да не се побере в ковчега. Другите писма най-често бяха в същия тон. Различаваха се впрочем само по предложените видове смърт. Две писма обаче звучаха другояче. Едното идваше от добре запазена чиновническа вдовица без деца. Пишеше му: от неговите прекрасни рисунки за жалост се разбираше, че той се чувства много нещастен и незадоволен във всяко отношение; а тя имала почти неизползвано четиристайно жилище и как той гледал на това. Другото писмо бе от някоя си госпожица Щьотериц, която твърдеше, че

намирала скучните млади хора за непоносими и искала най-после да види пред очите си истински мъж. Господин Комянски провери нещата и успя да установи, че старият Щьотериц притежава консервна фабрика и вила, и двете нелоши.

Така че господин Комянски се ожени за малката Щьотериц, понеже не му харесваше съчетанието на бедност и слава; пренесе се във вилата, научи се да кара автомобил, да яде стриди и да пие шампанско. Прояви талант и в това отношение и реши, че е постъпил възможно най-разумно. В илюстрираните списания се появиха негови снимки.

Един ден господин Комянски забеляза, че картините и скиците му стават все по-лоши. Веднага разбра причината: живееше прекалено добре. Творците не знаят какво искат... Когато се прославят, мислят за ядене. А когато са сити, мислят за славата. Няма никакъв смисъл да се съмняваме в това, понеже е вярно. Господин Комянски спадаше към този злочест вид, макар че искрено страдаше. И когато застана пред избора: да рисува добре или да живее добре, той избра рисуването.

Богатството не е причина за развод. И понеже обичаше младата госпожа Комянски, по баща Щьотериц, той остана да живее във вилата и се обзаведе толкова бедно, колкото му позволяваха средствата. За щастие една от стаите на прислужниците бе свободна. Пренесе се в нея. Оттук нататък се разхождаше в костюм, който направо плашеше посетителите. А старите Щьотериц се срамуваха от него до дъното на душата си. При празнични трапези царски обслужваните гости го гледаха състрадателно, когато той, в най-добрия случай, изяждаше направо от тигана две яйца на очи и с трошливи късчета черен хляб обираше мазнината от маргарина. Престарелият домашен лекар, санитарният съветник Исбах, пламенно съветваше да пратят зетя, евентуално само временно, в санаториум. Ала младата съпруга не искаше и да чуе за подобно нещо.

За радост на културната общественост господин Комянски отново започна да рисува както преди; дори може би с десет процента по-добре. Но и сега запази своята театрална бедност, дори се отказа от ателието си, съсредоточи се в графиката и така доживя славата да му носи пари. Един важен търговец на картини сключи с художника договор. И скоро всяко негово драсване на перото струваше на колекционерите поне двайсет марки. Тъстът вземаше част от парите и

под добра лихва ги влагаше в консервното предприятие, а с остатъка един приятел на семейството спекулираше на борсата. И спекулираше успешно. А господин Комянски вече сам бе в състояние да финансира покупката на собствен автомобил и на собствен дом.

Ала той отхвърли всякакво влияние на парите върху начина му на живот и ги мразеше колкото повече ги натрупваше. Ядеше само три пъти седмично топла храна, и то най-често макарони с шунка. Износваше старите обувки на портиера. Отказа се от предимствата на централното отопление и мръзнеше колкото можеше. Никога не носеше повече от петдесет пфенига в джоба си и пушеше цигари, за които жена му твърдеше, че са прекалено негодни за самоотравяне. Когато ходеха на театър, той сядаше на последния балкон, докато жена му се настаняваше в ложата. Канеше при себе си колеги и мъкнеше в дома модели, при чийто вид тъща му трябваше да вземе вана. А когато Академията пожела да го обяви за свой член, той отказа.

До такава степен се видя във въображението си бедняк, че накрая забрави защо всъщност върши всички тези безобразия. Трябваше му просто друг начин на живот, а то се бе превърнало в самоцел. Странната приумица бе станала неуправляема. И цял един град се забавляваше с това. Когато почти като скитник се измъкваше от вилата, уличните момчета правеха шпалир...

А накрая — едва ли някой можеше да го очаква — художникът стана алчен като ламя. Благосъстоянието, което преди пренебрегваше, сега владееше интереса му колкото повече нарастваше. Когато не работеше, със зачервени очи проверяваше банковите извлечения, отчетите на фабриката и ценните книжа. Неговата алчност бе позловеща от ненавистта му към парите, след като ги притежаваше и никога нямаше да ги използва. Може би изпитваше злорадство, когато му се удадеше да откаже на други хора, които обичаха парите, значителна сума и, тъй да се каже, да я задържи в плен. Започна да контролира домакинството на своя тъст и да налага ограничения, за което изобщо нямаше право.

Кой знае докъде би докарал оригиналността в своя живот, ако той не бе прекъснат от оригинална смърт. Господин Комянски, майсторът на графиката, бе прегазен на пътя от автомобил; тръгнал бе пеша извън града, за да порисува отново сред природата. В автомобила, който го уби, седеше съпругата му. Един от нейните

обожатели караше колата. Те натовариха в багажника трупа на облечения в дрипи съпруг и го отнесоха във вила „Щьотерниц“.

Нехайният обожател отиде в затвора. Посмъртните творби на покойния отидоха в музеите. Благосъстоянието му отиде в подходящи ръце.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.